

SANCTI PROTADII

VESUNTINI EPISCOPI

LITURGIA.**I****LAUDES SEU ACCLAMATIONES**

EX ANTIQUO EPISTOLARUM LIBRO EXSCRIPTÆ,

Quæ in missa pontificali, juxta antiquum Ecclesiæ Bisuntinæ Ordinarium, pag. 62, orationem inter et epistolam decantabantur. Hæ sunt adhuc in usu apud celeberrimas Galliæ Ecclesias; videlicet Viennensem, Lugdunensem, Rothomagensem, etc.

Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat.	A Rex noster,	Christus vincit.
Exaudi, Christo.	Spes nostra,	
M. • Summo pontifici et universali papæ vita!	Misericordia nostra,	
Salvator mundi,	Auxilium nostrum,	
Sancte Petre,	tu. Liberatio et redemptio nostra,	
Sancte Paule,	tu. Victoria nostra,	
Sancte Andrea,	tu. Arma nostra et invictissima,	
Exaudi, Christo. N. pontifici, clero et populo sibi	Murus noster inexpugnabilis,	
commisso salus et gloria!	Defensio et exaltatio nostra,	
Redemptor mundi,	tu. Lux, via et vita nostra,	
Sancte <i>Ferreole</i> ,	tu. Ipsi soli imperium, gloria et potestas per immortalia	
Sancte <i>Antidi</i> ,	tu. sæcula sæculorum. Amen.	
Sancte <i>Desirate</i> ,	tu. Ipsi soli honor, laus et jubilatio per infinita sæcula	
Exaudi, Christo. N. excellentissimo imperatori,	sæculorum. Amen.	
magno et pacifico, a Deo coronato, vita et victoria!	Ipsi soli virtus, fortitudo et victoria, per omnia sæ-	
Protector mundi,	tu. illam adjuva. B	cula sæculorum. Amen.
Sancte Maurici,	tu. Christe, audi nos. Christe audi nos.	
Sancte Sigismunde,	tu. Christe, audi nos.	
Sancte Victor,	tu. KIRRIE ELEYSON, Christe eleison.	
Exaudi, Christo. N. inclitæ reginæ lux et gratia!	Christe eleison.	
Lux mundi,	tu. illam adjuva.	
Sancta Perpetua,	tu.	
Sancta Lucia,	tu.	
Sancta Walburgis,	tu.	
Exaudi, Christo. Omnibus iulicibus et cuncto exerci-	tu. <i>Sequentia decantabantur antequam diaconi dicerent</i>	
citu Christianorum vita et victoria!	tu. <i>Ite, missa est, ut ex eodem Ordinario colligitur, pag.</i>	
Salvatio nostra,	tu. <i>11 et 12.</i>	
Sancte Georgi,	tu. Te pastorem Deus elegit. In ista sede te Deus con-	
Sancte Theodore,	tu. servet.	
Sancte Mercuri,	tu. Annos vitæ Deus multiplicet.	
Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat.	tu. Feliciter, Feliciter, Feliciter. <i>Ter.</i>	
	tu. Tempora bona habeas. Tempora bona habeas.	
	tu. Tempora bona habeas. <i>Ter.</i>	
	tu. Multos annos. Amen.	

INCIPIT MARTYROLOGIUM

PER ANNI CIRCULUM.

JANUARIUS.

Principium Jani sancit tropicus Capricornus, Jani prima dies, et septima fine timetur.

A. KL. Jan. Circumcisio Domini. Apud Cæsaream

^a Vide Ord. Rom. 12, auctore Censio, n. 2, in tom. LXXVIII Patrologiæ, ex Museo Italico. Eort.

C

Capadociæ, S. Basilii episcopi. In territorio Lugdunensi, S. Eugendi abbatis.

B. IIII Non. Octava sancti Stephani.

C. III Non. Octava sancti Joannis evang. Parisiis Genovefæ virginis.

D. II Non. Octava sanctorum Innocentium.
 E. Non. Vigilia Epiphaniæ.
 F. VIII Id. Epiphania Domini.
 G. VII Id.
 A. VI Id.
 B. V Id.
 C. III Id. Pauli Herenitæ.
 D. III Id.
 E. II Id.
 F. Id. Octava Epiphaniæ. S. Hilarii Pictaviensis.
 G. XIX Kal. Febr. Sancti Felicis confessoris. Sancti Mauri abbatis.
 A. XVIII Kal.
 B. XVII Kal. Romæ, Marcelli papæ, cujus corpus Cluniaco requiescit.
 C. XVI Kal. Lingonis, sanctorum Geminorum.
 D. XV Kal. Priscæ virginis. In territorio Bisuntino, sancti Deicoli abbatis.
 E. XIII Kal.
 F. XIII Kal. Romæ, SS. Sebastiani et Fabiani mart.
 G. XII Kal. Romæ, Agnetis virginis.
 A. XI Kal. Castris monasterio, S. Vincentii mart. In territorio Bisuntino, S. Mainbodi mart. Romæ, S. Anastasii mart.
 B. X Kal. Sanctæ Emerentianæ. Commem. Mainbodi.
 C. IX Kal.
 D. VIII Kal. Conversio sancti Pauli apostoli, et sancti Projecti martyris.
 E. VII Policarpis episcopi, discipuli sancti Joannis evangelistæ.
 F. VI Constantinopoli S. Joann. Chrisostomi.
 G. V Octava sanctæ Agnetis. Karoli Magni imperatoris O.
 A. III. Octava sancti Vincentii.
 B. III.
 C. II. Mensis Januar. habet dies XXI, l. XXX. Nox horarum XVII, dies horarum VII. FEBRUARIUS. Mense Numæ medio sol distat sydus Aquarii. Ast Februi quarta est, præcedit tertia finem.
 D. Kal. Febr. In Scotia, sanctæ Brigidæ virginis.
 E. Purificatio sanctæ Mariæ Virginis.
 F. Salinis, depositio sancti Anatholii Conf. D. Sancti Basilii mart.
 G.
 A. Sanctæ Agathæ virginis.
 B.
 C.
 D. Apud Vesunt., S. Nicetii ejusd. civit. archiepisc.
 E.
 F. Sanctæ Scholasticæ virg. Bisunt., sancti Prothadii ejusd. civitatis archiepisc.
 G.
 A.
 B.
 C.

A D. Romæ, sancti Valentini martyris.
 E.
 F.
 G.
 A.
 B.
 C.
 D. Cathedra sancti Petri apostoli.
 E.
 F. Festivitas sancti Mathiæ apostoli.
 G.
 A.
 B.
 C. In territorio Bisunt. S. Romani abbatis. Mensis Febr. habet dies XXVIII, l. XXXIX. Nox horas XVI, dies horas VIII. MARTIUS. Procedunt duplices in Martia tempora Pisces. Martis prima nece, cujus si cuspidе quarta est.
 D. Kal. Mart. Andegavis, sancti Albini episc. et c.
 E.
 F.
 G.
 A.
 B.
 C.
 D.
 E.
 F.
 G.
 A.
 B.
 C.
 D.
 E.
 F.
 G.
 A.
 B.
 C. Ermengardis abbatissa Palmensis. O.
 D.
 E.
 F.
 G.
 A.
 B.
 C. Deposito S. Benedicti abb. In territorio Bisuntino, sancti Lupicini abb.
 D.
 E.
 F.
 G.
 A.
 B.
 C.
 D.
 E.
 F. Froddo. O.
 G.
 A.
 B.
 C.
 D.
 E.
 F. Annunciatio sanctæ Mariæ Virginis.
 G.
 A.
 B.
 C.
 D.
 E.
 F.
 G.
 A.
 B.
 C. Mensis Mart. habet dies XXXI, l. XXX. Nox horas XIV, dies X. APRILIS. Respicias Aprilis, Aries frizæe, Kalendas. Aprilis decima est, undeno a fine timetur.
 D. Kal. April.
 E.
 F.
 G.

C.	Mediolano, dep. sancti Ambrosii episc. A et conf. B.		
D.			
E.	<i>Ermenburga soror H. [Hugonis] archiep. O.</i> C.		
F.			Romæ, Potentianæ virg.
G.			
A.			
B.			
C.	Romæ, sancti Leonis papæ. C.		Lingon., natalis sancti Desiderii episcopi et mart. Viennæ, sancti Desiderii episcopi et mart.
D.			
E.	<i>Valcherius fr. H. archiep. O.</i>		
F.	SS. Tiburtii, Valeriani et Maximi. D.		Romæ, sancti Urbani papæ et mart.
G.			
A.			
B.			
C.			
D.	<i>Depositio beati Leonis papæ IX, qui Altare ecclesiæ sancti Stephani Bisuntii sacravit.</i> B.		Translatio sanctorum Martyrum Ferreoli et Ferrucii, a loco antiquæ sepulturæ ad Urbem, in ecclesia beati Joannis evangelistæ.
E.	Inventio capitis sancti Agapiti mart. in ecclesia sancti Stephani. C.		Romæ, sanctæ Petronillæ virginis. Mensis Maius habet dies xxxi, l. xxx. Nox horas x, dies horas xiv.
F.			JUNIUS.
G.			<i>Junius æquatos celo videt ire Latonas. Undecimo Junius quindenum a fine salutatur.</i>
A.	Sancti Gregorii martyris. D.		Kal. Sancti Nicomedis mart. Hujus maxima pars corporis Vesuntii habetur.
B.			
C.	Sancti Marci evangelistæ, et letania major. C F.		Passio sanctorum Marcellini presbit. et Petri exorcistæ et Erasmi episcopi. Lugl., Fotini episcopi et Blandinæ virginis.
D.			
E.			
F.	Sancti Vitalis martyris. G.		
G.			
A.	Luxovio, sancti Eustasii abbatis. Mensis Aprilis habet dies xxx, l. xxix. Nox horas xi, dies horas xiii. MAIUS.		
	<i>Maius agenorei miratus cornua Tauri. Tertius a Maio lupus est, et septimus anguis.</i>		
B.	Kal. Maii. Philippi et Jacobi. Agauno, Sigismundi Burgundionum regis et mart. Sancti Andeoli mart. Antisiodori, sancti Amatoris episc. et sanctæ Walburgæ virg. C.		In Fresia, passio sancti Bonifacii episcopi cum aliis x, apud Bisuntinam urbem. Translatio sanctorum Aniani et Silvestri episcoporum ejusdem urbis.
C.	Athanasii episc. In territorio Bisunt., sancti Walberti abb. D.		Suessionis, sancti Medardi episcopi et sancti Gildardi. E.
D.	Inventio sanctæ Crucis. Alexandri, Eventii et Theodoli mart. D F.		Primi et Feliciani. In Scotia, sancti Columbæ abb. et conf.
E.			
F.			
G.	Romæ, ante portam Latinam, sancti Joannis apost. et evang. G.		Barnabæ apostoll.
A.			Mediolan., Nazarii et Celsi.
B.			Salinis, inventio corporis sancti Anatholii.
C.			
D.			
D.	Gordiani et Epimachi. Apud Vesunt. Sancti Silvestri episc. ejusdem civit. E.		Viti, Modesti et Crescentis.
F.	Ling., sancti Gengulphi mart. F.		Bisuntii, Ferreoli et Ferrucii. Antiochiæ, Cirici et Julitæ. Lingonis, Veroli conf.
F.	Natalis sanctorum Nerei, Achilei et Pancratii mart. Ebalus Rhemensis archipræsul O. G.		Bisuntii, sancti Antidii ejusdem civitatis archiepiscopi.
G.	Romæ, sanctæ Mariæ ad Martyres. A.		Marci et Marcelliani.

- B. Protasii et Gervasii.
 C.
 D.
 E. In Britannis, sancti Albani mart
 F. Vigilia sancti Joannis Baptistæ.
 G.
 A. Sanctorum Joannis et Pauli.
 B.
 C.
 D. Leonis papæ. Vigilia apostolorum.
 Lugd., sancti Irenæi cum sociis.
 E. Romæ, apostolorum Petri et Pauli.
 F. Commemoratio sancti Pauli apostoli
 et Martialis episcopi et Confessoris.
- Mensis Junius habet dies xxx, l. xxix.
 Nox horas viii, dies horas xvi.*
- JULIUS.**
- Solstitio ardentis Cancri fert Julius astrum.
 Tredecimus Julii, decimo, innuit ante Kalendas.*
- G. Kal. Julij. Octava sancti Joannis Baptistæ.
 A. Processi et Martiniani. Apud Lingonas,
 dedicatio ecclesie sancti Mammæ.
 B.
 C. Turonis, translatio sancti Martini epi-
 scopi et sancti Odolrici episcopi.
 D. Bisuntio, dedicatio ecclesie S. Quintini.
 E. Octava Apostolorum.
 F.
 G.
 A.
 B. Romæ, vii Fratrum.
 C. Translatio sancti Benedicti abbatis.
 D.
 E.
 F.
 G.
 A.
 B.
 C.
 D.
 E. Antiochiæ, sanctæ Margaritæ virginis.
 F. Praxedis virginis.
 G. Sanctæ Mariæ Magdaleneæ.
 A. Apollinaris mart.
 B. Christianæ virginis. Vigilia sancti Jacobi,
 fratris sancti Joannis evang.
 C. Passio sancti Jacobi apostoli. Christo-
 phori mart. Barcinoniæ, sancti Cucu-
 phati mart.
 D.
 E. Vico Ledonis, sancti Desiderati Bisun-
 tionensis archiepiscopi.
 F. Nazarii, Celsi et Pantaleonis.
 G. Felicis, Simplicii, Faustini et Beatrix.
 Treca, sancti Lupi episcopi.
 A. Abdon et Senes mart.
 B. Antissiodoro, sancti Germani episcopi.
- Mensis Julius habet dies xxxi, l. xxx.
 Nox habet horas vii, dies vero xvii.*

- AUGUSTUS.**
- Augustum mensem Leo servidus igne perurit.
 Augusti nepa prima fugat de fine secunda.*
- C. Kal. Aug. Vincula sancti Petri. Antiochiæ, sancto-
 rum Machabeorum. Vercellis, Eusebii.
 Civit. Geronda, sancti Felicis.
 D. Sancti Stephani episcopi. Vigilia sancti
 Stephani Protomartyris.
 E. Inventio corporis sancti Stephani pro-
 tomartyris.
 F.
 G. Eduæ, sancti Cassiani Episcopi.
 A. Romæ, Sixti episcopi, Felicissimi et Aga-
 piti mart. Transfiguratio Domini in
 monte Thabor.
 B. Aretio, sancti Donati episc. Apud Bisun-
 tium, sancti Donati archiep. et sanctæ
 Afræ cum aliis iii.
 C. Romæ, sanctorum Cyriaci et Secundij
 martyrum.
 D. Vigilia sancti Laurentii martyris. Romæ,
 Romani militis mart.
 E. Romæ, passio sancti Laurentii mart.
 F. Sancti Tiburtii. Ebro., sancti Taurim
 episc. Trocund. O.
 G.
 A. Sancti Hypoliti et soc. Octava sanctæ
 Radegundæ reginæ.
 B. Sancti Eusebii presbiteri. Vigilia sanctæ
 Mariæ.
 C. Assumptio sanctæ Mariæ.
 D. Metis civitate, sancti Arnulphi episc. et
 conf.
 E. Octava sancti Laurentii et sancti Man-
 metis.
 F. AGAPITI cujus caput Vesuntione habetur.
 G. Romæ, sancti Magni mart.
 A. Erio insula, sancti Philiberti abbatis.
 B.
 C. Timothei ac Simphoriani martyrum.
 Octava sanctæ Mariæ.
 D. Vigilia sancti Bartholomæi apostoli.
 E. Passio ejusdem apostoli.
 F.
 G. Apud Capuam, sancti Rufi mart.
 B. Hermetis martyris. Sancti Juliani mar-
 tyris. In Africa, sancti Augustini epi-
 scopi.
 C. Decolatio sancti Joannis Baptistæ, et
 sanctæ Sabinæ virginis.
 D. Felicis et Audacti.
 E. Sancti Paulini episcopi et confessoris.
- Mensis Augustus habet dies xxxi, l. xxx.
 Nox habet horas x, dies vero xvi.*

SEPTEMBER.

*Sidere, Virgo, tuo baculum September opimat.
 Tertia Septembris, vulpis ferit a pede dena.*

F.	Kal. Sept. Æduæ, sanctorum Lazari et Prisci mart. Sancti Egidii et sanctæ Verenæ virginis.
G.	Sancti Antonini mart.
A.	Mansueti episcopi.
B.	Sancti Marcelli mart.
C.	
D.	
E.	
F.	Nativitas sanctæ Mariæ. Adriani mart.
G.	Gorgonii mart.
A.	
B.	Protii et Jacinti mart.
C.	
D.	Amat. confessoris.
E.	Cornelii et Cypriani mart. Exaltatio sanctæ Crucis.
F.	Sancti Nicom. mart.
G.	Luciæ et Germanici mart.
A.	Desiderii et Veinfridi mart. Lamberti martyris.
B.	
C.	
D.	Vigilia sancti Mathæi apostoli.
E.	Sancti Mathæi.
F.	Sancti Mauricii et sociorum ejus.
G.	
A.	
B.	
C.	
D.	Sanctorum Cosmæ et Damiani.
E.	
F.	Dedicatio basilicæ sancti Michaelis archangeli.
G.	Hieronimi presbyteri.
	<i>Sol habet dies xxx, l. xxix.</i>
	<i>Nox habet horas xii, dies vero xii.</i>
	OCTOBER.
	<i>Tertius Octobris gladius decimum ordine necit.</i>
	<i>Æquat et October sementis tempore libram.</i>
A.	Remigii, Germani, Vedasti et Bavonis conf. et episc.
B.	Leudegarii episcopi et martyris.
C.	
D.	
E.	
F.	
G.	Marcelli PP.
A.	
B.	Dionisii, Rustici, et Eleut. mart.
C.	
D.	
E.	
F.	
G.	Calixti papæ.
A.	
B.	Galli conf.
C.	

Sancti Lucae evangelii.

E.	
F.	
G.	
A.	
B.	Apud Castrum Bueinum, sancti Valerii Archid. Lingonensis.
C.	
D.	Suessionis, Crispini et Crispiniani. <i>Raaldus archid. O.</i>
E.	<i>Ermenburgis, mater Hugonis Bisuntiensis archiep. O.</i>
F.	Vigilia apostolorum Simonis et Jud. <i>Hector Bisuntiensis archiep. O.</i>
G.	Passio eorumdem.
A.	
B.	
C.	Vigilia omnium Sanctorum et natalis sancti Quintini.
	<i>Mensis October habet dies xxxi, s. xxx.</i>
	<i>Nox habet horas xiii, dies vero xi.</i>

NOVEMBER.

Scorpius hibernum præcepit jubet ire Latonas.

Quinta Novembris acus via tertia mansit in urna.

D.	Kal. Nov. Festum omnium Sanctorum. Sancti Benigni, sancti Cesarii. In territorio Bisuntino, sancti Lauteni abbatis.
E.	Commemoratio omnium fidelium defunctorum.
C.	
F.	
G.	
A.	
B.	
C.	<i>Ordinatio Hugonis archipræsulis.</i>
D.	Quatuor Coronatorum Severi, Severiani, Carposori, Victoriani.
E.	Sancti Theodori martyris.
F.	
G.	Turonis, sancti Martini episcopi et sancti Mennæ mart.
A.	In territorio Lausonensi, sancti Himerii confessoris.
B.	Turonis, sancti Bricii episcopi.
C.	<i>Exceptio Hugonis archiepiscopi in sede Chryseopolitana.</i>
D.	In Suevia, sancti Ormari abbatis et conf.
E.	
F.	
G.	Octava sancti Martini.
A.	
B.	
C.	
D.	Romæ, sanctæ Cecilie virginis.
E.	Romæ, sancti Clementis papæ. Romæ, sanctæ Felicitatis.
F.	Bobio, sancti Columbani abbatis, et Octava sancti Otmari.
G.	Romæ, sancti Chrisogoni mart.

- G.
A.
B.
C.
D. Vigilia sancti Andree apost., Tolosæ Saturnini episc. et mart., et Romæ sancti Saturnini mart.
E. Natalis sancti Andree apostoli.
*Mensis November habet dies xxx, l. xxix.
Nox habet horas xiv, dies vero x.*

DECEMBER.

*Terminat Arcitenens medio sua signa December.
Dat duodena cohors, septem decemque Decembris.*

F. Kal. Decemb.

- G.
A.
B.
C. Dedicatio monasterii *Grandi Fontis*.
D. Sancti NICOLAI Mirreorum Lyciæ episcopi.
E. Octava sancti Andree apost.
F. Sancti Romarici.
G.
A. Apud Emeritam Hispaniæ, sanctæ Eulaliæ virginis.

- A B. Romæ, Damasci papæ. *Albericus Cantor. O.*
C.
D. In Sicilia, Lucie virginis. *Robertus archiclavus. O.*
E.
F.
G.
A. *Æduæ, sancti Lazari quem Dominus suscitavit.
Hugo caput marchio. O.*
B.
C.
D. Vigilia sancti Thomæ apostoli.
E. Passio ejusdem apostoli.
F.
G.
B G. A. Vigilia Natalis Domini.
B. Nativitas Domini nostri Jesu Christi.
C. Natalis sancti STEPHANI,
D. Natalis sancti JOANNIS EVANGELISTÆ.
E. Natalis sanctorum Innocentium.
F.
G.
A. Natalis sancti Silvestri papæ.
*Mensis December habet dies xxxi, l. xxx.
Nox habet horas xvi, dies vero viii.*

NOTA

Quæ apud Dunod sequitur Martyrologium.

J'ai une Lettre de M. l'abbé Lebœuf, chanoine d'Auxerre, par laquelle il fait beaucoup de cas des *Laudes* de l'Eglise de Besançon, comme d'une pièce rare et de la bonne antiquité; et à l'occasion de ce que M. D. cange les a transcrites sur un manuscrit de l'Eglise d'Arles, il observe que le Pontifical ancien de l'Eglise de Besançon est aussi parmi les anciens manuscrits de celle de Tours; et sur le Martyrologe, ou Calendrier, il dit qu'il est très-curieux. L'on y trouve au 10 de mai la fête de Silvestre, premier évêque de Besançon, dont on ne fait plus la mémoire, et au 5 juin, translation de son corps et de celui de saint Anian, autre évêque de Besançon, tous les deux dans le quatrième siècle. J'ai dit dans leurs vies que leurs corps avaient été mis dans la chapelle de saint Agapit, en un tombeau particulier, où ils ont été vus en 1625, suivant le témoignage que j'en ai transcrit à la page 44 de ce que j'ai dit de l'Eglise de Besançon, au tome 1er de l'Histoire civile

du comté de Bourgogne, d'où je conclus, et de ce que saint Anian est nommé dans nos anciennes litanies entre nos saints évêques, qu'on doit le compter, de même que saint Silvestre, parmi nos saints évêques confesseurs. L'on ne peut pas citer un juge plus éclairé des pièces que l'on fait imprimer ici que M. l'abbé Lebœuf. Il paraît, au reste, par les notes ajoutées au Calendrier de l'obit de plusieurs personnes mortes dans le onzième siècle, qu'il est d'un temps antérieur.

La messe propre des saints martyrs Ferréol et Ferjeux, tirée de la Liturgie gallicane ou Missel appelé gothique, liv. III, pag. 269, et le Rituel de l'Eglise de Besançon, dressé par saint Protade, son archevêque, au commencement du septième siècle, ont été imprimés dans les Preuves qui sont à la suite du premier tome de l'Eglise de Besançon, où on peut les voir, avec les titres d'une ancienne règle des chanoines de l'église métropolitaine de cette cité.

APPENDIX

I.

CARTA RESTAURATIONIS CAPITULI SANCTI STEPHANI.

Quoniam ignominiosum valde videtur inferiores corporis partes tegere præcipuis indumentis, superiores vero detecta superficie viles facere, operæ precium duxi totius corporis summam primum ornare, subsequenter vero dehinc condignis munire vestibus. Comperiat itaque fidelis Ecclesiæ catholicæ populus quod ego Hugo Chrisopolitanus Archiepiscopus, tum pro superni judicii dilectione, qua bonæ voluntatis constat primordium: ipsius idemque timore, in quo sapientiæ consistit initium, tum animæ meæ causa, nec non et prædecessoris mei domini Valcherii, qui me sacri baptismatis unda renovatum suscepit, om-

inique post dilectione sese in me contulit, quomodo partem ex his quæ in meo habebantur dominio, quæque ab alienis manibus acquirere valui, ecclesiæ protomartyris Stephani, ejusdemque loci canonicis inibi degentibus et quotidie famulantibus, ad commune stipendium darem cogitans. Locus nempe ipse, qui cleri jam destitutus solamine, cuncto videlicet canonicorum cœtu, beato Joanni evangelistæ, sub Christo famulante regimine, importunum mihi visum est, totius archipræsulatus caput, quod pretiosissimo beati Stephani reliquiarum sublimiorum munere, sancti Agapiti decoratur capite, plurimorumque san-

* Ce terme a donné occasion au chapitre de Saint-Etienne de contester la maternité de celui de Saint-Jean.